

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

ČESKO – RUSKÝ GLOSÁŘ

Sociální zabezpečení a sociální práce v České republice

1. vydání, 2021

Glosář byl zpracován v rámci projektu **Inkluze Interkulturně 2**, jako podpůrný studijní materiál pro účastníky vzdělávacích kurzů v oblasti interkulturní práce, a dále pro uchazeče o vykonání zkoušky z profesní kvalifikace Interkulturní pracovník (75-020-R), publikované v Národní soustavě kvalifikací.

Realizátor projektu: InBáze, z. s.

Partner projektu: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

Autoři:

České znění: Mgr. Jan Matěj Bejček

Překlad: Mgr. Ing. Maria Molchan, Ph.D.

Obsah

1. Vybrané instituce
2. Vybrané základní pojmy
3. Poradenství – techniky aktivního naslouchání

1. Vybrané instituce

Sociální politika, politika zaměstnanosti, sociální služby a sociální péče		
Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR	MPSV	Министерство труда и социальных дел ЧР
Zaměstnanost, peněžité dávky, rekvalifikace		
Úřad práce České republiky	ÚP ČR	Служба занятости Чешской Республики
Generální ředitelství úřadu práce ČR	GŘ ÚP	Главное управление службы занятости ЧР
Krajská pobočka úřadu práce ČR		Краевой/областной филиал службы занятости ЧР
Kontaktní pracoviště krajské pobočky úřadu práce ČR	KoP ÚP	Подразделение краевого/областного филиала службы занятости ЧР
Sociální, důchodové a nemocenské pojištění		
Česká správa sociálního zabezpečení	ČSSZ	Чешское управление социального обеспечения
Okresní správa sociálního zabezpečení	OSSZ	Районное управление социального обеспечения
Pražská správa sociálního zabezpečení	PSSZ	Пражское управление социального обеспечения

Městská správa sociálního zabezpečení (v Brně)	MSSZ	Городское управление социального обеспечения
Rodina a děti		
Orgán sociálně-právní ochrany dětí	OSPOD	Орган социально-правовой защиты детей
Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí	UMPOD	Управление по вопросам международно-правовой защиты детей
Ochrana práv osob		
Kancelář veřejného ochránce práv	KVOP	Омбудсмен / уполномоченный по правам человека

2. Vybrané základní pojmy

(jednotlivé pojmy jsou řazeny abecedně)

A	
Ambulantní služba <i>(forma poskytování sociálních služeb)</i>	Амбулаторная услуга
Arteterapie	Арт-терапия
Azylový dům - pro matky / rodiny s dětmi - pro osoby bez přístřeší	Приют - для женщин / семей с детьми - для бездомных
B	
Bezdomovec	Бездомный
C	
Centrum denních služeb	Центр дневного пребывания
Centrum sociálních služeb	Центр социальных услуг

Cílová skupina sociální služby	Целевая группа социальной услуги
D	
Dávky nemocenského pojištění	Социальные выплаты по временной нетрудоспособности
Dávky pomoci v hmotné nouzi	Социальные выплаты гражданам, оказавшимся в трудной жизненной ситуации
Dávky pro osoby se zdravotním postižením	Социальные выплаты инвалидам и лиц с ограниченными возможностями здоровья
Dávky péčounské péče	Социальные выплаты патронатным воспитателям
Dávky státní sociální podpory	Выплаты в рамках государственной социальной поддержки
Diskriminace	Дискриминация
Dlouhodobé ošetrovné (<i>dávka nemocenského pojištění</i>)	Выплаты по долговременному уходу за нетрудоспособными гражданами (<i>пособия страхования на случай временной нетрудоспособности</i>)
Dobrovolník	Волонтер
Dobrovolnictví	Волонтерство

Domácí násilí	Домашнее насилие
Domácnost / společná domácnost	Домохозяйство / общее хозяйство
Domov pro osoby se zdravotním postižením	Дом-интернат для инвалидов и лиц с ограниченными возможностями здоровья
Domov pro seniory	Дом престарелых
Domov se zvláštním režimem	Интернат с особым режимом (пребывания)
Doplatek na bydlení (<i>dávka pomoci v hmotné nouzi</i>)	Жилищная субсидия (<i>пособия помощи по бедности</i>)
Druhy sociálních služeb (<i>sociální poradenství, služby sociální péče, služby sociální prevence</i>)	Виды социальных услуг
Důchod - starobní - invalidní - vdovský a vdovecký - sirotčí	Пенсия - по старости / трудовая - по инвалидности - вдовам и вдовцам - детям-сиротам
Důchodové pojištění	Пенсионное страхование
E	

Existenční minimum	Физиологический прожиточный минимум
F	
Fakultativní služba	Факультативная услуга
Forma poskytování sociální služby <i>(ambulantní, terénní, pobytová)</i>	Форма предоставления социальной услуги
H	
Hmotná nouze	Трудная жизненная ситуация
I	
Individuální plán	Индивидуальный план
Interkulturní komunikace	Межкультурная коммуникация
Interkulturní mediace	Межкультурная медиация
Interkulturní pracovník	Межкультурный работник

Interkulturní práce	Межкультурная работа
Invalidita - stupeň invalidity	Инвалидность - группа инвалидности
K	
Konzultace	Консультация
Komunitní aktivita / komunitní aktivity	Общественная деятельность
Komunitní pracovník	Специалист по работе с местными сообществами
Komunitní práce	Общественная работа
Komunitní tlumočení	Коммунальный / социальный перевод
Komunitní tlumočník	Коммунальный / социальный переводчик
Krizové centrum	Кризисный центр
Krizová intervence	Помощь в кризисной ситуации

L	
Linka důvěry	Телефон доверия
M	
Mediace <i>(mimosoudní řešení sporů či konfliktů)</i>	Медиация <i>(внесудебное урегулирование споров и конфликтов)</i>
Mediátor	Медиатор
Mimořádná okamžitá pomoc <i>(dávka pomoci v hmotné nouzi)</i>	Экстренная материальная помощь <i>(пособия помощи по бедности)</i>
Mlčenlivost	Конфиденциальность
N	
Náhradní rodinná péče	Замещающая семья
Nemocenské <i>(dávka nemocenského pojištění)</i>	Пособие по временной нетрудоспособности <i>(пособия страхования на случай временной нетрудоспособности)</i>
Nemocenské pojištění	Страхование на случай временной нетрудоспособности

Nepojistná dávka	Нестраховая выплата
Nestátní nezisková organizace <i>(zkratka NNO)</i>	Неправительственная некоммерческая организация
Nezaměstnanost	Безработица
Nezaopatřenost <i>(sociální / ekonomická...)</i>	Зависимость, иждивение
Nezaopatřené dítě	Ребенок-иждивенец, ребенок на иждивении
Nízkoprahová sociální služba	Низкопороговая социальная служба
Noclehárna <i>(krátkodobé, nízkoprahové ubytování pro osoby bez přístřeší)</i>	Ночлежный дом, ночлежка (разг.)
O	
Občanská participace	Гражданское участие
Občanská společnost	Гражданское общество
Obtížná sociální situace	Сложная социальная ситуация

Odborné sociální poradenství	Социальное консультирование
Ombudsman <i>(veřejný ochránce práv)</i>	Омбудсмен
Opatrovnictví / opatrovník	Попечительство / попечитель
Osvojení <i>(adopce)</i>	Усыновление / удочерение
Osvojitel	Усыновитель / удочеритель
Ošetřovné <i>(dávka nemocenského pojištění)</i>	Выплаты по уходу за нетрудоспособными гражданами <i>(пособия страхования на случай временной нетрудоспособности)</i>
P	
Pečovatel	Патронажная сестра / патронажный брат
Pečovatelská služba	Патронажная служба
Peněžitá pomoc v mateřství <i>(dávka nemocenského pojištění)</i>	Пособие по беременности и родам <i>(пособия страхования на случай временной нетрудоспособности)</i>
Pěstoun	Патронатный воспитатель

Pěstounská péče	Патронатное воспитание, патронат
Pobytová služba (forma poskytování sociálních služeb)	Социальная услуга в стационарной форме
Podpora při rekvalifikaci	Стипендия, выплачиваемая в период прохождения профессиональной переподготовки
Podpora v nezaměstnanosti	Пособие по безработице
Podpůrčí doba	Срок выплаты пособия
Pohřebné (dávka státní sociální podpory)	Пособие на погребение (пособия государственной социальной поддержки)
Pojistná dávka	Страховая выплата
Porodné (dávka státní sociální podpory)	Единовременное пособие при рождении ребенка (пособия государственной социальной поддержки)
Poskytovatel sociálních služeb (fyzická / právnická osoba poskytující sociální službu)	Поставщик социальных услуг
Pracovník v sociálních službách	Работник в сфере социальных услуг
Právní poradenství	Юридическое консультирование
Právní zástupce	Юрист (по гражданским, семейным и другим делам) / адвокат (по уголовным делам)

<p>Průkaz osoby se zdravotním postižením</p> <ul style="list-style-type: none"> - osoba zdravotně tělesně postižená (ZTP) - osoba zdravotně tělesně postižené s průvodcem (ZTP/P) 	<p>Удостоверение инвалида</p> <ul style="list-style-type: none"> - инвалид высокой группы инвалидности - инвалид высокой группы инвалидности с сопровождающим
<p>Пřídavek na dítě <i>(dávka státní sociální podpory)</i></p>	<p>Пособие на ребенка, находящегося на иждивении малообеспеченной семьи <i>(пособия государственной социальной поддержки)</i></p>
<p>Пříspěvek na bydlení <i>(dávka státní sociální podpory)</i></p>	<p>Жилищное пособие <i>(пособия государственной социальной поддержки)</i></p>
<p>Пříspěvek na mobilitu <i>(dávka pro osoby se zdravotním postižením)</i></p>	<p>Пособие на мобильность</p>
<p>Пříspěvek na péči <i>(dávka poskytovaná dle zákona o sociálních službách)</i></p>	<p>Пособие лицу, нуждающемуся в постоянном уходе</p>
<p>Пříspěvek na zvláštní pomůcku <i>(dávka pro osoby se zdravotním postižením)</i></p>	<p>Пособие на специальное приспособление</p>
<p>Пříspěvek na živobytí <i>(dávka pomoci v hmotné nouzi)</i></p>	<p>Пособие на пропитание, нецелевое пособие малообеспеченным гражданам <i>(пособия помощи по бедности)</i></p>
<p>Psychiatr</p>	<p>Психиатр</p>
<p>Psycholog</p>	<p>Психолог</p>
<p>Psychologické poradenství</p>	<p>Психологическое консультирование</p>

R	
Registr poskytovatelů sociálních služeb	Реестр поставщиков социальных услуг
Registrovaná sociální služba	Зарегистрированная социальная услуга
Rodičovská dovolená	Отпуск по уходу за ребенком
Rodičovský příspěvek (<i>dávka státní sociální podpory</i>)	Пособие по уходу за ребенком (<i>пособия государственной социальной поддержки</i>)
Rozhodné období	Расчетный период
S	
Sociálně-aktivizační služba	Служба социальной активизации
Sociální kurátor	Социальный куратор
Sociální ochrana	Социальная защита
Sociální péče	Социальный уход

Sociální pojištění	Социальное страхование
Sociální politika	Социальная политика
Sociální poradenství	Социальное консультирование
Sociální pracovník	Социальный работник
Sociální prevence	Социальная профилактика
Sociální riziko	Социальный риск
Sociální událost	Социальное событие
Sociální zabezpečení	Социальное обеспечение
Sociální začlenění	Социальная интеграция
Socioterapie	Социальная терапия
Stacionář - denní stacionář - týdenní stacionář	Стационар - стационар дневного пребывания - стационар в форме пятидневного (в неделю) круглосуточного проживания

Standardy kvality sociální služby / sociálních služeb	Стандарт качества социальной услуги / социальных услуг
Státní politika zaměstnanosti	Государственная политика занятости
Státní sociální podpora	Государственная социальная поддержка
Stupeň invalidity	Группа инвалидности
T	
Terapeut	Терапевт
Terapeutická skupina	Терапевтическая группа
Terapie	Терапия
Terénní pracovník	Уличный социальный работник
Terénní práce	Уличная социальная работа
Terénní služba <i>(forma poskytování sociálních služeb)</i>	Уличная социальная служба

V	
Vyměřovací základ	Расчетная база
Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství <i>(dávka nemocenského pojištění)</i>	Компенсационное пособие по беременности и родам <i>(пособия страхования на случай временной нетрудоспособности)</i>
Vyživovací povinnost	Алиментное обязательство
Z	
Zařízení sociálních služeb	Учреждение социального обслуживания
Základní sociální poradenství	Базовое социальное консультирование
Zákon o důchodovém pojištění <i>(155/1995 Sb.)</i>	Закон о пенсионном страховании <i>(155/1995 Sb.)</i>
Zákon o nemocenském pojištění <i>(187/2006 Sb.)</i>	Закон о страховании на случай временной нетрудоспособности <i>(187/2006 Sb.)</i>
Zákon o pomoci v hmotné nouzi <i>(111/2006 Sb.)</i>	Закон о помощи в трудной жизненной ситуации <i>(111/2006 Sb.)</i>
Zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením <i>(329/2011 Sb.)</i>	Закон о выплате пособий инвалидам <i>(329/2011 Sb.)</i>

Zákon o sociálních službách (108/2006 Sb.)	Закон о социальных услугах (108/2006 Sb.)
Zákon o státní sociální podpoře (117/1995 Sb.)	Закон о государственной социальной поддержке (117/1995 Sb.)
Základní životní potřeby	Основные жизненные потребности
Zprostředkování zaměstnání	Содействие в поиске работы
Životní minimum	Социальный прожиточный минимум

3. Poradenství – techniky aktivního naslouchání

Technika povzbuzování	
Řekněte mi o tom více prosím.	Пожалуйста, расскажите мне об этом поподробнее.
Technika objasňování	
Jak / kdy se to stalo?	Как / когда это случилось/произошло?
Co jste tímto očekával?	Какие вы с этим связывали ожидания?
Jak to na Vás působí?	Какое это производит на вас впечатление?
Jak tomu mám rozumět?	Вы могли бы это пояснить?
Technika parafrázování	
Jestli tomu dobře rozumím, říkáte že (...) je to tak?	Если я вас правильно понимаю, по вашим словам, (...). Это/всё так?
Dobře, jen se nyní ujistím, zda tomu správně rozumím.	Я лишь хочу убедиться, что правильно вас понял(а).
Vy tedy říkáte že (...) rozumím tomu správně?	То есть вы говорите, что (...). Я правильно вас понимаю?
Pokud jsem to pochopil správně, tak byste potřebovala, aby vám váš partner více důvěřoval, je to tak?	Если я вас правильно понял(а), вам нужно, чтобы ваш партнер вам больше доверял, да?
Technika zrcadlení pocitu / reflexe	
Vidím / slyším / cítím že (...)	Я вижу / слышу / чувствую, что (...)

Slyším, že jste z celé záležitosti rozčilený/á (...)	Судя по вашему голосу, эта ситуация вывела вас из себя (...)
Cítím, ve vašem hlase smutek / naštvání / bezradnost (...)	В вашем голосе слышится печаль / возмущение / отчаяние (...)
Rozumím, že to pro vás stále není jednoduché.	Я понимаю, что вам до сих пор непросто иметь с этим дело.
Technika shrnutí	
Mluvili jste o (...), je to tak? Je ještě něco, co byste k tomu chtěl říct?	Вы говорили о (...), не так ли? Вы хотите к этому что-нибудь добавить?
Pojďme si shrnout: říkal jste, že (...)	Давайте попробуем обобщить все то, что вы сказали: итак, вы говорили, что (...)
Než se posuneme dál / než toto téma uzavřeme, pojďme si jej shrnout.	Прежде чем перейти к следующей теме / закрыть этот вопрос, давайте подведем промежуточный итог.
Mě se zdá nejdůležitější to, že (...)	Самым главным мне кажется то, что (...)
Technika ocenění / uznání	
Cením si / oceňuji (...)	Я ценю (...)
Cením si Vaší snahy tuto nelehkou situaci řešit.	Я ценю то, что вы так стараетесь разрешить столь непростую ситуацию.
Oceňuji, jak otevřeně o svém problému dokážete hovořit.	Я ценю открытость, с которой вы можете говорить о своей проблеме.
To pro Vás muselo být náročné. Cením si toho, že jste přišel / přišla (...)	Должно быть, вам это дается нелегко. Я ценю то, что вы решились прийти.

